

בטן".

והוינן בה: האי דקתני "אין בודקין לאור החמה", היכי דמי, באיזה אופן מדובר?

אי נימא בבדיקת חצר, שמצוי בה אור החמה,

האמר רבא: חצר אינה צריכה בדיקה כלל, מפני שהעורבין מצויין שם. ואם היה שם חמץ, כבר אכלוהו העורבים!

אלא, שמא תאמר, שמדובר באכסדרה, שאף בה נכנס אור החמה, שהיא חייבת בבדיקת חמץ, ואומרת הברייתא שאין בודקין אותה לאור החמה.

האמר רבא: אכסדרה, לאורה נבדקת. שיכול לבדוק אותה ביום לאור החמה, ואין צריך לבדוקה בלילה לאור הנר!

ומשנינן: לא צריכא, אלא לארובה דבחדר, שאף על פי שהחמה נכנסת דרך הארובה, אין בודקין לאורה ביום, אלא דוקא לאור הנר בלילה.

ומקשינן: ודחיכא, על איזה מקום בחדר מדובר?

אי לבהדי ארובה, מתחת לחור הארובה ממש, מדוע לא די שם באור החמה, הלא

בעונות ירושלים בנהורא דאבוקה, דנפיש נהורא טובא, שאורה רב, אלא אבדקנה בנהורא דשרגא, לאור הנר, דזוטר נהורא טפי, שאורו מועט, דעל ידי כן, רק עון רבה, עוונות חמורים משתכח בה, ואילו עון זוטר לא משתכח בה. מה שאין כן בבדיקת חמץ, צריך דוקא לאור האבוקה.

לכן מוסיפה הברייתא ואומרת, תא שמע מהפסוק של "נר ה' נשמת אדם", שמשמע ממנו שבדיקת נר היא בדיקה מעולה, שהרי הפסוק אומר שהוא "חופש כל חדרי בטן". ואף בבדיקת חמץ די בבדיקה כזו.

תנו רבנן: אין בודקין את החמץ לא לאור החמה⁽²¹⁰⁾, ולא לאור הלבנה, ולא לאור האבוקה, אלא לאור הנר בלבד.

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ולהלן תבאר הגמרא, במה הוא עדיף מאבוקה.

ואף על פי שאין ראייה לדבר, יש זכר לדבר. שנאמר "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם".

ואומר "ויחפש בגדול החל".

ואומר "בעת החי אהפש את ירושלים בנרות".

ואומר "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי

לבדוק ביום י"ג ובלבד שיבדוק לאור הנר. והברייתא כוללת שני אופנים, בין שעבר ולא בדק בלילה, ובין שהוא בא להקדים ולבדוק ביום י"ג, שלא יבדוק לאור החמה אלא לאור הנר.

וחלקו עליו הרמב"ן במלחמות והר"ן, והוכיחו מהירושלמי ומהגמרא לעיל [ד א] "ואור

210. הראשונים הביאו ירושלמי ששואל "וכי יש חמה בלילה" [כלומר, שפשיטא שאין בודקין ביום]. ומתוך, שמדובר במי שלא בדק בלילה והוא בודק למחרת ביום, ואף על פי כן יבדוק לאור הנר.

לפי זה מפרש בעל המאור שלא דוקא כשלא בדק בלילה, אלא אפילו לכתחילה יכול

היינו **אכסדרה**? (211)

ומסקינן: **אלא**, הברייטא מדברת לצדידין של חור הארובה, שם החמה לא מאירה כמו באכסדרה, ולכן אין בודקין לאורה. שנינו בברייטא: ולא לאור האבוקה.

והוינן בה: וכי **אבוקה לא** ראויה לבדיקה? והרי אורה יותר חזק מאור הנר.

דהאמר **רבא**: מאי דכתיב [חבקוק ג ד] "ונוגה [של הצדיקים לעתיד לבא] כאור [שבעת ימי בראשית] תהיה, קרנים מידו לו [מזיו של הקדוש ברוך הוא יגיע לצדיקים להקריין פניהם. ואף על פי כן], ושם [אצל הקדוש ברוך הוא], חביון עוזו". תוקף האור

אצלו גדול יותר מאצל הצדיקים.

ומפרש רבא: למה צדיקים דומין ביחס לפני השכינה? כאור הנר בפני האבוקה.

ועוד אמר רבא: אבוקה להבדלה, מצוה מן המובחר!

הרי שאור האבוקה יותר חזק מאור הנר, ומדוע לא יבדקו לאור האבוקה?

ומשנינן: אמר רב נחמן בר יצחק: הטעם שאין בודקין באבוקה ורק בנר, כי את זה [הנר], יכול להכניסו לחורין ולסדקין כדי לבודקם מהחמץ. ואילו את זה [האבוקה], אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין לבודקם. (212)

הנר יפה לבדיקה, שאין לבדוק לכתחילה ביום י"ג ואפילו לאור הנר, משום שהנר אינו מאיר יפה ביום כמו בלילה. ראה שם בהערה.

211. כך מפרש רש"י, שאפילו לכתחילה בודקים את האכסדרה ביום לאורה.

במחצית השקל [תלג ג] כתב, שהיינו דוקא ביום י"ג. אבל אין להמתין לכתחילה ליום י"ד אפילו בבדיקת אכסדרה, בגלל הטעם הראשון שאמרה הגמרא לעיל [ד א] שלכן בודקים בלילה "בשעה שבני אדם מצויין בבתיהם". אלא שרש"י סובר שהטעם הזה יתכן רק לענין זה שלא ימתין עד למחר ב"ד, מפני שאינו מצוי בביתו ביום, ושמא ישכח ולא יבדוק כל היום. אבל אם רוצה להקדים ולבדוק ביום י"ג הוא רשאי, שגם אם ישכח לבדוק היום, עדיין הוא יכול לבדוק בלילה.

היעב"ץ מוסיף שאף שרש"י כתב לעיל [ד א] ד"ה ואור שאין לבדוק לאור היום משום דילפינן מחיפוש שמצותו בנר דוקא. ואם כן, מדוע באכסדרה מותר לבדוק בלא נר? יש לומר,

שרק במקומות שצריך חיפוש, כגון חדר הבית וזויותיו, שם צריך דוקא נר. אך באכסדרה הפרוצה מכל עבר ואורה רב, אינה צריכה כלל חיפוש, שכל הנמצא בה, גלוי לעין מיד בלא טורח, לכן אינה צריכה נר.

אך דעת הרא"ש שלכתחילה צריך לבדוק בליל י"ד דוקא, אפילו באכסדרה. ורק אם היה טרוד ולא בדק בלילה, כשהוא בודק ביום י"ד, יכול לבדוק את האכסדרה לאורה, ואין צריך לבדוק לאור הנר. וכמו שהירושלמי מבאר את הברייטא שאין בודקין לאור החמה אלא לאור הנר, דהיינו במי שלא בדק בלילה, והוא בודק ביום י"ד, שהוא צריך לבדוק לאור הנר. ועל זה נאמר שאכסדרה אפשר לבדוקה לאורה בלבד.

212. כתב המאירי לעיל [ד א]: אם תאמר: נר של חרס [כלי העשוי מחרס ובתוכו שמן], וזה נקרא בלשון הגמרא [נר] כיצד יכול להכניסו בחורין וסדקין?

ותירץ, שהיו חוקקים גומא בראש המקל, ונותנים שם שמן ופתילה, ומטלטלין אותו

בברייתא דלהלן, שאינם צריכים בדיקה מכיון שאין מכניסים שם חמץ:

חורי הכתלים שבבית, העליונים שהם גבוהים מאוד, או התחתונים שהם נמוכים מאוד, אינם צריכים בדיקה, לפי שאין נוח להשתמש בהם, והרי הם כמקום שאין מכניסים בו חמץ.⁽²¹³⁾

וכן גג היציע,⁽²¹⁴⁾ ביתן הסמוך לבית, אין צריך בדיקה. שאף על פי שהוא נמוך, אין הוא ראוי לשימוש, מאחר והוא משופע. [וכל יתר גגות הבתים בזמנם היו ישרים].

וכן גג המגדל ארון עץ ששמים בתוכו כלים ואוכלים, אינו צריך בדיקה, שאף הוא משופע. ורק בתוכו צריך לבדוק.

וכן רפת בקר, ולולין של תרנגולים, אינם צריכים בדיקה, שאם היה שם חמץ, כבר אכלוהו הבהמות והעופות.

וכן מתבן, בית התבן, ואוצרות יין ואוצרות שמן, אין צריכים בדיקה, לפי שאין דרך להכניס שם חמץ.

רבי שמעון בן גמליאל אומר: מטה החולקת בתוך הבית שמעמידים אותה באמצע הבית לשם מחיצה שתחלק את הבית לתשישים

רב זביר אמר: זה [נר], אורו מאיר לפניו, ואילו זה [אבוקה] אורו מאיר לאחוריו. הלכך אינו מתאים לבדיקה, שהרי האדם האוחזו בודק את המקום שלפניו, ושם הוא צריך לאור.

רב פפא אמר חילוק אחר: האי, אבוקה, אדם האוחזו בעית, מתיירא שלא יבעיר עמה את הבית, ומתוך כך אינו שם לבו לבדוק כראוי. ואילו האי, נר, לא בעית האדם ממנו, ולכן בודקים רק בנר ולא באבוקה.

רבינא אמר חילוק אחר: האי, נר, משך נהורא, האור נמשך ויציב, ואינו דולק בקפיצות אלא נח במקום אחד. ולכן הוא ראוי לבדיקה. ואילו האי, אבוקה, מיקטף איקטופי, השלהבת קופצת ונפסקת תמיד, לכן אינה ראויה לבדיקה.

שנינו במשנה: כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה.

והוינן בה: "כל מקום" ששנה התנא, ולא הסתפק לומר "מקום שאין מכניסין" לאתויי מאי מה בא לרבות בזה?

ומשנינן: לאתויי הא דתנו רבנן, המשנה באה לרבות את כל המקומות שנאמרו

בחורים וסדקים.

אך הביא בשם הראשונים שעדיף לבדוק בנר של שעוה. כי בנר של שמן, הוא חושש שמא ישפך השמן ויטנף את הבגדים, ואינו בודק כראוי.

213. ואם יש שם חמץ ודאי, חייב לבערו, שהרי כבר בשמי קורה וכן כבר בכור, הוא בעיא דלא איפשטא לקמן [י ב] אם צריך לבערו משם.

ומשמע שכל שכן חורין הללו צריכים ביעור. מהר"ם חלאווה.

214. הריטב"א אינו גורס "וגג היציע" אלא "והגג והיציע", שכל הגגות אין צריכים בדיקה, כיון שעורבים מצויין שם. [וצריך לומר, שהיציע בתוך הבית הוא, והטעם אצלו משום שהוא משופע. וכן הוא בתוס' הרשב"א].

הכותל, שאין יד אף אחד מהם מגעת לשם, מבטלו בלבד. (216)

רבי שמעון בן גמליאל אומר: מטה החולקת בתוך הבית, ועצים ואבנים סדורים תחתיה, ומפסקת שיש הפסק בינה לבין העצים והאבנים, אינה צריכה בדיקה תחתיה.

קשיא מטה אמטה. וקשיא חורין אחרין.

שונים, והיא מפסקת רגליה גבוהות, ויש הפסק חלל בינה לבין הקרקע, הרי היא צריכה בדיקה תחתיה. (215)

ורמינהו סתירה לכך, לכאורה, מברייתא אחרת: חור שבכותל שבין ביתו של אדם לבית חבירו. זה בודק את החור מצד ביתו עד מקום שידו מגעת, וזה בודק מהצד שלו עד מקום שידו מגעת. והשאר, בעובי

ולכן אין צריך לבדוק שם. שאם כן, גם ביטול לא היה צריך. והראיה, שהגמרא לא אמרה שהטעם הבודק צריך שיבטל [לעיל ו ב] משום אותן מקומות שאין מכניסין בהם חמץ, שאינו בודקם, ולכן הוא צריך לבטל את החמץ שאולי נמצא שם. אלא ודאי שמקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך לא בדיקה ולא ביטול, כי אין צריך לחוש לדברים שאינם מצויים. אלא ודאי שהשטח שבינתיים נידון כמקום שמכניסים בו חמץ, משום שעל ידי השימוש שמכאן ומכאן, אפשר שנתגלגל לשם החמץ, ולכן הוא צריך לבטלו. אלא שלא הצריכוהו לבדוק שם את החמץ על ידי מטאטא, משום שאינו שכיח שיכשל באותו חמץ, מאחר שאין ידו מגעת לשם.

אך כל זה דוקא בספק אם יש חמץ. אבל בודאי חמץ, צריך לבערו משם, כי יש לחשוש שמא יתגלגל בחזרה למקום שידו מגעת. וכמו בככר בשמי קורה [לקמן י ב] שצריך להביא סולם ולהורידו, שמא בתוך הפסח יפול הככר. ורק בספק חמץ לא הטריחוהו לבערו, מאחר שאינו מזומן ליכשל בו. ודי שיצא בחובת ביעור על ידי ביטול בלבד.

ולהלכה נחלקו הפוסקים בדין זה אם צריך לבער חמץ ודאי שנמצא בחור שבין אדם לחבירו במקום שאין ידם מגעת. ראה משנה ברורה [תלג ח] ובשער הציון [לח].

215. רש"י. ותו' הקשו עליו: אם כן, לא היה צריך לומר כלל "חולקת", כי למאי נפקא מינה בזה שהמטה עומדת באמצע הבית ומחלקת אותו לשנים, לענין הבדיקה שתחתיה. אלא היה צריך לומר רק "ומפסקת", שיש הפסק חלל בינה לקרקע? [ורש"י אכן כתב "חולקת" דנקט, משום דאורחא דמילתא הוא, שמעמידים את המטה באמצע הבית כדי לחלקה לתשמישים שונים].

ולכן ביארו, שהנידון אינו לגבי הבדיקה שמתחת למטה, אלא לגבי הבדיקה שמעבר למטה. שלכן הוא אומר שהמטה חולקת את הבית, דהיינו, שהיא מגיעה מקיר אל קיר, ואי אפשר לעבור מצד זה של המטה לצידה השני אלא אם כן, יעלה על המטה או יתכופף תחתיה. ולכן אומרת הברייתא השניה שלא צריך לבדוק בצד השני של המטה, כיון שלא רגילים להשתמש שם בגלל הקושי להגיע לשם.

ובתירוץ הגמרא "הא דמידליא הא דמיתתאי", יש לפרש בשני אופנים: או שמטה גבוהה צריך לבדוק מעברה השני, משום שאפשר לעבור תחתיה מבלי להתכופף. או להיפך שמטה נמוכה צריך לבדוק בצידה השני, כי אפשר בקלות לעלות עליה ולהגיע לצד השני. תוספות ד"ה מטה.

216. כתב רבינו דוד: אי אפשר לפרש שהשטח שבינתיים נידון כמקום שאין מכניסין בו חמץ,

והתניא: אוצרות יין צריך בדיקה. ורק אוצרות שמן אין צריך בדיקה.

ומשנינן: **הכא במאי עסקינן** שצריך בדיקה, באוצר יין שהוא **מסתפק** [משתמש] ממנו לסעודתו, ולפעמים נגמר היין באמצע הסעודה, והשמש נכנס לאוצר להביא משם יין כשפתו בידו.

ומקשינן: **אי הכי**, אוצרות שמן, נמי יצטרכו בדיקה באופן שהוא משתמש ממנו לסעודתו, מחשש שמא נכנס לשם השמש באמצע הסעודה ופתו בידו?

ומשנינן: **שמן** משתמשים בו לאכילה, ויש **קבע לאכילה**. יש מדה קבועה כמה שמן צרים לכל סעודה לפי מנין המשתתפים, והשמש מכין מראש, ואינו צריך אף פעם לקום באמצע הסעודה ולהביא עוד שמן. אבל יין, **אין קבע לשתייה**. לפעמים שותים יותר יין בסעודה ולפעמים פחות, והשמש אינו יודע כמה בדיוק להכין, ולפעמים הוא צריך להביא עוד יין באמצע הסעודה.

תני רבי חייא: עשו חכמים אוצרות שכר בכבל שיצטרכו בדיקה, כמו אוצרות יין שבארץ ישראל. וזאת, באוצר שכר **שמתפק** ממנו בעת סעודתו. כיון שבני בבל רגילים לשתות שכר, הרי הוא אצלם כיון לבני ארץ ישראל, שאין קבע לשתייתו.

אמר רב חסדא: בי דגים, אוצר דגים, אין צריך בדיקה.

ברייטא זו סותרת את הברייתא הקודמת גם בדין המטה וגם בדין החורין. שהברייתא הראשונה סוברת שחורי הבית אינם צריכים בדיקה, ומטה החולקת צריכה בדיקה. ואילו הברייתא השניה סוברת להיפך, שחורי הבית צריכים בדיקה, ומטה החולקת אינה צריכה בדיקה. (217)

ומשנינן: **חורין אחרין לא קשיא.**

כי **הא** דקתני בברייתא הראשונה שחורי הבית אינם צריכים בדיקה, מדובר **בעילאי ובתתאי**, בחורים העליונים והתחתונים, כפי שמבואר להדיא בברייתא, שאותם חורים אינם נוחים לשימוש, ואין מכניסים בהם חמץ, ולכן הם פטורים מבדיקה.

והא דקתני בברייתא השניה שחורי הבית צריכים בדיקה, מדובר **במיצעי**, בחורים האמצעיים בכותל, שנוחים הם לשימוש, ומצניעים בהם חמץ. ולכן הם חייבים בבדיקה.

ואף **מטה אמטה לא קשיא**. כי **הא** דקתני שמטה צריכה בדיקה, מדובר במטה **דמידליא** שגבוהה, והחלל שתחתיה רב, ולכן נוח להשתמש שם. **והא** דקתני שמטה אינה צריכה בדיקה, מדובר במטה **דמיתתאי** שנמוכה, ויש רק מעט חלל תחתיה, ואין נוח להשתמש שם, ולכן אין צריך לבדוק שם.

שנינו בברייתא: אוצרות יין ואוצרות שמן אין צריכין בדיקה.

ומקשינן: **וכי אוצרות יין אין צריך בדיקה?**

תחתיה עצים ואבנים לכן אין צריך בדיקה. שאדרכה כיון שיש תחתיה עצים ואבנים, כל

217. ואין לתרץ את הסתירה בנוגע למטה החולקת, שבברייתא השניה מדובר שהיו סדורים

ומקשינן: והתנאי: בי דגים צריכין בדיקה?

ומשנינן: לא קשיא. כי הא דקתני שאין צריך בדיקה, מדובר ברברבי, באוצר של דגים גדולים, שניתן לאמוד מראש כמה צריך מהם לסעודה, ואין צורך לקום באמצע הסעודה ולהביא עוד. והא דקתני שצריך בדיקה, מדובר בזוטרי, באוצר של דגים קטנים, שלא ניתן לדעת מראש כמה יצטרכו מהם, ולפעמים צריך להביא מהם עוד באמצע הסעודה, והוא עושה זאת כאשר הפת בידו.

אמר רבה בר רב הונא: בי מילחי ובי קירי, אוצרות המלח ואוצרות נרות השעוה, (218) **צריך בדיקה,** משום שלפעמים האדם קם באמצע הסעודה להביא מלח ונרות מהאוצר.

אמר רב פפא: בי ציבי ובי תמרי, אוצרות העצים ואוצרות התמרים, צריך בדיקה, שאף מהם רגילים לפעמים להביא בתוך הסעודה.

תנא: אין מחייבין אותו להכניס ידו להורין ולסדקיין שבכותל ולבדוק אותם מחמץ, מפני הסכנה שבדבר.

והוינן בה: מאי סכנה, מפני איזו סכנה חוששים?

אי נימא מפני סכנת עקרב, שאפשר שהוא מצוי בחורים ובסדקים, אם כן, כי משתמש שם כל השנה, היכי אישתמשו? ואם אתה מחייב אותו לבדוק שם, הרי זה סימן שאין שם סכנת עקרב.

ומשנינן: לא צריכא, אלא בכותל דנפל, וכל זמן שהיה הכותל קיים, היה משתמש בחוריו. ובכל זאת אין מחייבים אותו עתה להכניס את ידו לתוך גל האבנים ולבדוק בין ההריסות, אלא די שיבדוק מבחוץ עד כמה שרואים, מפני סכנת עקרבים שמצויים באשפות וגלים. (219)

ומקשינן: אי נפל הכותל, למה לי בדיקה?

עקרב. ולכן גם פטרוהו מלבדוק שם, מפני סכנת העקרב.

ומקשה הגמרא, אם כן, גם בלי הטעם של סכנה הוא פטור מלבדוק, מפני שהוא סמוי מן העין ומכוסה בתוך הכותל. בדומה לחמץ שנפלה עליו מפולת, שהוא פטור מלבערו, מפני שהוא סמוי מן העין? ומתרתת הגמרא, ששם במפולת החמץ טמון ומכוסה לגמרי עד שאפילו הכלב אינו יכול לחפש אחריו. לכן הוא כמבוער. וגם כאן, אילו נפל החמץ בעומק החור עד מקום שאין ידו של אדם מגעת להוציאו משם, ודאי היה פטור מלבערו. אבל כאן מדובר שהוא יכול להכניס ידו לשם ולהוציא החמץ, ואינו נחשב כמבוער. ורק מפני סכנת העקרב הוא פטור מלבדוק שם.

שכן שצריך לבדוק תחתיה שהרי רגילין להשתמש שם. חידושי הר"ן.

וראה בתוס' ד"ה מטה, שתירצו קושיה זו באופן אחר.

218. רש"י. המהר"ם חלאווה מפרש הכלי והמקום שנתונים שם המלח והשעוה. והוכיח מזה שכלים גם כן צריכים בדיקה.

219. רש"י. התוספות רי"ד מפרש הסוגיא באופן אחר. שאין כונת הגמרא שהכותל נפל, אלא שהחמץ נפל בעומק החור. דהיינו, שבחיצונו של החור היו משתמשים, ששם אין סכנת עקרב, אלא שהחמץ נתגלגל ונפל לעומק החור, מקום שאין משתמשים שם מפני סכנת

ועדיין מקשינן: וכי בכהאי גוונא שהוא מתכוין גם למצוה וגם לצורכו, לאו שליח מצוה הוא? והתניא: האומר "סלע זו תהא לצדקה בשביל שיחיה בני", או "כדי שאחיה בן העולם הבא בזכות הצדקה שנתתי"

חרי זה צדיק גמור במעשה זה. ואינו נחשב ח-ב כעושה מצוה שלא לשמה, כיון שכוונתו העיקרית היא לקיים מצות הבורא שצויה לעשות צדקה, אלא שיחד עם זאת הוא רוצה גם ליהנות ממעשה הצדקה, שיזכה לעולם הבא, או שיחיו בניו. (221)

וגם כאן, אף שהוא מתכוין גם למצוא את המחט, עיקר כונתו לשם מצות הבדיקה, ועדיין הוא נחשב שליח מצוה?

ומשנינן: אנו חוששים דילמא בתר דברק את החמץ וגמר את כל המצוה, אתי לעיוני בתרה דמחט, שאז ודאי כבר אינו בגדר שליח מצוה, והוא עלול לינזק מהעקרב.

רב נחמן בר יצחק אמר: לעולם הברייתא מדברת על חורין וסדקין שבכותל קיים שאינו חייב לבדוק בהם משום סכנת

ואפילו לא היתה סכנת עקרב, לא היה צריך לבדוק, כי התנן: חמץ שנפלה עליו מפולת, הרי הוא כמבוער, ואין צריך לבערו עוד!?

ומשנינן: התם, מדובר שהמפולת גבוהה שלשה טפחים, שאין הכלב יכול לחפש אחריו של החמץ תחת המפולת. ולכן הוא נחשב כמבוער. אבל הכא, בכותל שנפל, מדובר כשהכלב יכול לחפש אחריו של החמץ, כי הגל אינו גבוה שלשה טפחים. ובאופן כזה לא נחשב החמץ כמבוער. ולולא שהיה סכנת עקרב היה חייב לבדוק אחריו ולבערו. (220)

ומקשינן: מדוע צריך לחשוש לסכנת עקרב בשעה שהוא עוסק במצות בדיקת חמץ, והא אמר רבי אלעזר: שלוחי מצוה אינן ניוזקין!?

ומשנינן: אמר רב אשי: חיישינן שמא תאבד לו מחט בתוך ההריסות קודם לכן, ותוך כדי בדיקת החמץ אתי לעיוני בתרה, ויחפש גם את המחט האבודה, וכיון שהוא מתכוין גם למצוא את המחט, כבר אינו בגדר שליח מצוה, ויש חשש שינזק מהעקרב.

מבלי להסתכן. אבל כאן מדובר שיש רק חשש שמא נמצא שם חמץ. לכן לא חייבוהו חכמים לשכור פועלים, אלא פטרו אותו מבדיקה בגלל הסכנה. תוספות ד"ה הכא.

221. ומה שאמרו במסכת אבות [א ג] "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס", דהיינו, באופן שהוא מתחרט על הצדקה שעשה, אם לא יקבל את השכר שהוא מצפה לו. אבל אם הוא מתכוין רק שהצדקה תועיל לו,

220. רבי שמעון בן גמליאל אומר שם במפורש במשנה [לקמן לא ב], שחמץ שנפלה עליו מפולת אינו אלא כמבוער כשהכלב אין יכול לחפש אחריו.

ולכאורה אפשר לשאול להיפך, מדוע לא ייפטר שם בגלל סכנת עקרב?
מתרצים התוספות: שם מדובר בחמץ ודאי שנמצא מתחת למפולת. לכן לולי שהחמץ נחשב כמבוער, היו מטריחים אותו חכמים לשכור פועלים ולפנות את המפולת על ידי כלי חפירה